

KATALOG pitanja za eksternu maturu

Bosanski, hrvatski, srpski jezik i književnost (osnovna škola)

Katalog uredile: Indira Buljubašić, Selma Karić; konsultantica: dr. Edina Murtić
Sarajevo, mart 2017.

SADRŽAJ

1.UVOD.....	2
2.OPĆI CILJEVI ISPITA I ISHODI.....	2
A) JEZIK.....	2
B) KNJIŽEVNOST.....	3
3.VRSTE ZADATAKA I OCJENJIVANJE.....	4
4.UPUTSTVA ZA TESTIRANJE.....	4
HISTORIJA JEZIKA.....	5
KNJIŽEVNOST	7
FONETIKA I FONOLOGIJA.....	8
SINTAKSA.....	19
MORFOLOGIJA.....	24
PRAVOPIS.....	30
TVORBA RIJEČI.....	36
MEDIJSKA KULTURA.....	38
LESIKA.....	39
RJEŠENJA ZADATAKA.....	40
PRIMJERI URAĐENIH TESTOVA.....	50
LITERATURA.....	58

1. UVOD

Na osnovu člana 25. Zakona o osnovnom odgoju i obrazovanju („Službene novine Kantona Sarajevo“ br. 10/04, 21/06, 26/08 i 31/11), učenici, nakon završene devetogodišnje osnovne škole, polažu Eksternu maturu. Eksternom maturom se provjeravaju znanja, sposobnosti i vještine stečene tokom devetogodišnjeg osnovnog odgoja i obrazovanja. S tim u vezi napravljen je Katalog zadataka za polaganje ispita Eksterne mature iz predmeta Bosanski, hrvatski, srpski jezik i književnost koji obuhvata najvažnije programske sadržaje iz maternjeg jezika i književnosti, što će poslužiti učenicima kao kvalitetna osnova za nastavak daljeg školovanja. Katalog zadataka za polaganje Eksterne mature temeljni je dokument ispita u kojem su navedeni opći ciljevi ispita, struktura testa zasnovana na kompetencijama definisanim Nastavnim planom i programom devetogodišnje osnovne škole, pravila izrade testa, literatura i zadaci označeni brojevima od 1 do 200, kao i označeni brojevi rješenja zadataka.

2. OPĆI CILJEVI I ISHODI ZNANJA

Ovim ispitom se želi provjeriti nivo usvojenih znanja i stepen sposobnosti, koje su učenici razvili u toku devetogodišnjeg osnovnog obrazovanja, a u skladu s ciljevima i zadacima postavljenim kada je u pitanju proučavanje maternjeg jezika i književnosti, prema Nastavnom planu i programu devetogodišnje osnovne škole. Poslije završenog devetog razreda osnovne škole, učenici/učenice bi trebali/trebale:

- poznavati jezičku i pravopisnu normu i dosljedno je primjenjivati,
 - razumjeti sadržaj i značenje književnoumjetničkog teksta, sadržaj i namjenu neumjetničkog teksta
- poznavati i koristiti književnoteorijske termine.

A) JEZIK

U oblasti jezika učenici/učenice bi trebali/trebale:

- poznavati historijski razvoj maternjeg jezika;
- poznavati razvoj i vrste pisama;
- definisati pojam jezika kao sredstva za sporazumijevanje, pojam standardnoga jezika;
- definisati i razlikovati jezičke jedinice;
- prepoznavati, razlikovati, tumačiti i primjenjivati glasovne promjene i odstupanja;
- poznavati osnovna pravila akcentovanja (vrste akcenta/naglasaka, mjestopojam akcenatske/naglasne cjeline);
- akcent/naglasak u riječi, naglašene/akcentirane i nenaglašene/neakcentirane riječi,

- poznavati i razlikovati vrste riječi i znati njihove morfološke osobine (značenja, promjene, gramatičke kategorije);
- poznavati i razlikovati službu/funkciju riječi u rečenici;
- razumjeti i primjenjivati načine sklapanja jednostavnih rečenica u složenu;
- razumjeti i prepoznavati odnose među klauzama u složenoj rečenici;
- prepoznavati vrste nezavisnosloženih rečenica i znati tipične veznike;
- prepoznavati vrste zavisnosloženih rečenica;
- poznavati tvorbu riječi (prefiks, sufiks, korijen riječi, načini tvorbe riječi);
- poznavati i primjenjivati osnovna pravopisna pravila (upotreba velikog i malog slova, sastavljeno i rastavljeno
- pisanje riječi, upotreba riječice ne, pisanje riječi s glasovima: č, ć, dž, đ, j, h, je/ije/e/i, interpunkcijski znakovi, pisanje skraćena, upravni govor);
 - primjenjivati osnovna znanja iz oblasti leksikologije i vladati leksikom svoga jezika;
- prepoznavati različite funkcionalne stilove.

B) KNJIŽEVNOST

U oblasti književnosti učenici/učenice bi trebali/trebale:

- razlikovati narodnu/usmenu od umjetničke/pisane književnosti;
- prepoznavati vrste i obilježja narodnih/usmenih pjesama;
- poznavati formalne i suštinske osobenosti književnih rodova;
- poznavati nazive književnih vrsta;
- definirati književne vrste;
- prepoznavati osjećanja izražena u lirskoj pjesmi;
- uočavati i određivati stilska izražajna sredstva;
- prepoznavati vrstu pjesme prema motivu;
- primjenjivati znanja o organizaciji strofe i stiha;
- prepoznavati i određivati vrstu pjesme prema obliku;

- prepoznavati naslov djela, ime autora i vrstu književnog djela na osnovu datog odlomka;
- povezivati naziv djela i ime autora;
- povezivati vrstu i naziv književnog djela;
- definisati pojam epskih vrsta različitog porijekla;
- prepoznavati motive i kompoziciju;
- karakterizirati lik na osnovu datog odlomka;
- razlikovati pojedine dramske vrste;
- prepoznavati suštinu dramske radnje, dramskog sukoba, oblike dramskog govora (monolog i dijalog);
- odrediti kompoziciju dramskog djela;
- poznavati određene pojmove iz medijske kulture (televizija, štampa, snimanje filma, strip).

3. VRSTE ZADATAKA I OCJENJIVANJE

U testu su upotrijebljeni zadaci objektivnog tipa sa:

davanjem odgovora na pitanje kojim se traži precizno navođenje podataka;

- dvočlanim izborom (DA/NE);
- višečlanim izborom (tri, četiri ili pet ponuđenih odgovora):

a) prepoznavanjem tačne tvrdnje i b) zaokruživanjem tačnog odgovora na osnovu ponuđenih rješenja.

4. UPUTSTVO ZA TESTIRANJE

Vrijeme rješavanja zadataka je 90 minuta. Pisati se može nalivperom ili hemijskom olovkom. U pisanju se moraju koristiti isključivo pisana slova. Treba paziti da rad bude pregledan i čitljiv. Broj bodova koji se može osvojiti je 10. Svaki zadatak je bodovan jednim bodom. Zadatak, koji se sastoji iz dva ili četiri dijela, boduje se, također, jednim bodom (npr. 2 x 0, 50 = 1 bod). Zadatak će se vrednovati sa 0 bodova ako je:

- netačan,
- zaokruženo više odgovora, a traži se jedan, i
- nečitko i nejasno napisan.

HISTORIJA JEZIKA

1. Obilježi tačan odgovor! (jedan odgovor je tačan)

Humačka ploča pisana je:

- a) glagoljicom
- b) ćirilicom
- c) bosančicom

2. Dopuni!

- a) Bosanski jezik spada u porodicu _____ jezika.
- b) Prvi pisani jezik svih Slavena zvao se _____.

3. Prvo pismo Južnih Slavena bilo je:

- a) bosančica
- b) glagoljica
- c) latinica

4. Povelja Kulina bana napisana je pismom koje zovemo:

- a) glagoljica
- b) arebica
- c) bosančica/bosanska ćirilica

5. Književnost napisana na bosanskom jeziku, a arapskim pismom naziva se:

- a) alhamijado književnost
- b) narodna književnost
- c) bosanskohercegovačka književnost

6. Odgovori!

Koja pisma su u zvaničnoj upotrebi u BiH?

7. Zaokruži tačan odgovor!

Natpisi na stećcima nazivaju se:

- a) epitafi
- b) povelja
- c) darovnica

8. Zaokruži tačan odgovor!

Arebica je:

- a) arapska književnost
- b) arapsko pismo
- c) arapsko pismo prilagođeno glasovnom sistemu našeg jezika

9. Dopuni!

Stećak je_____.

10. Zaokruži tačan odgovor.

Bosančica je bila u upotrebi:

- a) od 12 do 20 stoljeća/vijeka
- b) od 8 do 12 stoljeća/vijeka
- c) od 18 do 21 stoljeća/vijeka

11. Kako se zove nastariji pisani spomenik na ćirilici?

_____.

KNJIŽEVNOST

1. Zaokruži tačan odgovor.

I Roman „Konak” Ćamila Sijarića prema vrsti je historijski roman.

DA NE

II Roman „Zeleno busenje“ je napisao:

- a) Edhem Mulabdić
- b) Skender Kulenović
- c) Ivo Andrić
- d) Branko Ćopić

2. Obilježi tačan odgovor! (jedan odgovor je tačan)

Skender Kulenović je napisao djelo pod nazivom:

- a) „Samo još kosovi zvižduću”
- b) „Nosач Samuel”
- c) „Bašta sljezove boje”
- d) „Gromovo đule”

3. Pažljivo pročitaj stihove iz pjesme „Voćka poslije kiše” Dobriše Cesarića i napiši kako se zove ova vrsta strofe (prema broju stihova).

„Gle malu voću poslije kiše:
Puna je kapi pa ih njiše.
I blješti, suncem obasjana,
Čudesna raskoš njenih grana.“

Ova vrsta strofe naziva se _____

4. Pažljivo pročitaj stihove iz pjesme „Bakine naočari“ Nikole Šopa i odgovori na pitanje.

*“ Koliko puta su bistro gledale u mene,
Na plemenitom joj nosu radosno dršćući,
koliko puta tajnim suzama zamagljene
što je već svanuće a još se ne vraćam kući. ”*

Kako se zove rima prisutna u ovoj strofi? _____

5. Pažljivo pročitaj navedene stihove!

„Gdje li **je** ta

Odakle **je**

Kuda **je** ta...”

U pjesmi Maka Dizdara „Zapis o zemlji” ponavljaju se iste riječi na kraju uzastopnih stihova. Ova stilska figura naziva se _____.

6. Pažljivo pročitaj stihove!

„Pučina plava

Spava

Prohladni pada mrak ...“

U pjesmi Alekse Šantića „Veče na školju“ neživim „stvarima“ se pridaju osobine živih bića. Ova stilska figura naziva se _____.

7. Pažljivo pročitaj stihove iz pjesme „Slap“ Dobriše Cesarića i napiši kako se zove ova vrsta strofe (prema broju stihova).

„Teče i teče, teče jedan slap;

Što u njem znači moja mala kap?“

Ova vrsta strofe naziva se _____.

8. Pažljivo pročitaj navedene stihove!

„A vetar sumorno zviždi kroz crna i pusta polja...“

U pjesmi Vojislava Ilića “U poznu jesen“ oponašaju se zvuci iz prirode. Ova glasovna stilska figura naziva se_____.

9. Pažljivo pročitaj stih!

„Krotko janje pokraj mrkog vuka...“

U citatu iz spjeva Ivana Mažuranića “Smrt Smail-age Čengića“ uočavamo dva suprotna pojma, upotrijebljena kako bi kontrast bio naglašeniji. Ova stilska figura naziva se_____.

10. Pažljivo pročitaj stih!

„Sabljama joj sanduk satesaše.“

U narodnoj baladi „Smrt Omera i Merime“ ponavljaju se suglasnici u više riječi navedenog stiha. Ova stilska figura naziva se_____.

11. Dopuni:

Ahmet Šabo i njegova supruga Tijana glavni su likovi romana _____ kojeg je napisao _____.

12. Odgovori!

U poslovice „Ko tebe kamenom, ti njega hljebom“ prisutna je stilska figura_____.

13. Obilježi tačan odgovor! (jedan odgovor je tačan)

Pripovijetku „Nosac Samuel“ napisao je:

- a) Abdulah Sidran
- b) Ivo Andrić
- c) Petar Kočić
- d) Isak Samokovlija

14. Navedi naziv epsko-lirske pjesme iz bosanskohercegovačke književnosti iz koje su navedeni stihovi:

„Prođi me se, moja mila majko!

Nije blago ni srebro ni zlato

Već je blago, što je srcu drago.“

15. Napiši ime autora pjesme „ Pjesma o peru“.

16. Kom književnom rodu pripada djelo napisano u dijaloškoj formi, a čija radnja se temelji na sukobu između likova?

- a) novela
- b) roman
- c) drama
- d) basna

17. Mehmedalija Mak Dizdar je napisao zbirku pjesama pod nazivom:

- a) „Tvrđava“
- b) „Sunčana obala“
- c) „Bašta sljezove boje“
- d) „Kameni spavač“

18. Pažljivo pročitaj stihove iz pjesme „Oblak“ Dobriše Cesarića i napiši koja je vrsta rime je prisutna:

*“U predvečerje, iznenada,
Ni od kog iz dubine gledan,
Pojavio se ponad grada
Oblak jedan.”*

Odgovor: _____

19. Književni tekst „Nekrolog jednoj čaršiji“ napisao je naš poznati putopisac

20. Kojoj književnoj vrsti pripada djelo „Hana“ Oskara Daviča?

- a) oda
- b) basna
- c) poema
- d) balada

21. Prepoznaj stilske figure u navedenim stihovima:

- a) Vjetar je milovao grane. _____
- b) Čekam te cijelu vječnost. _____

22. Pripovijetku „Breza“ napisao je:

- a) Ivo Andrić
- b) Dinko Šimunović
- c) Slavko Kolar

23. Pažljivo pročitaj stihove pjesme List na putu Šukrije Pandže i dopuni odgovor!

„Pa pomisli on **boluje**,
metla ga na dlan,
a nad njima **smješio se**
tih jesenji dan.“

Stilska figura zastupljena u navedenim stihovima (obradi pažnju na istaknute riječi) zove se _____.

24. Obilježi tačan odgovor! (jedan odgovor je tačan)

Mula Mustafa Bašeskija napisao je:

- a) Putopis
- b) Ljetopis
- c) Dnevnik
- d) Memoare

25. Obilježi tačan odgovor! (jedan odgovor je tačan)

Petar Kočić je napisao djelo pod nazivom:

- a) „Ruža”
- b) „Knjiga”
- c) „Leteći razred”
- d) „Jazavac pred sudom”

26. Napiši naziv dramske vrste:

„Romeo i Julija“ _____

„Tvrđica“ _____

27. Dopuni!

Književno-naučna vrsta u kojoj autor nastoji objektivno opisati krajeve kojima je putovao, ali iznosi i subjektivne pojmove, komentare i misli zove se _____.

28. Pažljivo pročitaj stihove iz pjesme „Dažd“ Tina Ujevića i napiši kako se zove ova vrsta strofe (prema broju stihova).

„U obilnim mlazovima
iz teških oblaka
liva se gusta kiša.”

Ova vrsta strofe naziva se _____.

29. Retrospektivno pripovijedanje je:

- a) pričanje koje je usredsređeno na unutrašnji život ličnosti
- b) kazivanje o događajima u obrnutom vremenskom smjeru: od sadašnjosti prema prošlosti
- c) predstavljanje mogućih zbivanja u budućnosti

30. Pažljivo pročitaj stihove iz pjesme „Stećak” Skendera Kulenovića i dopuni odgovore.

*„Stećak mramorni ćuti govorom scena po boku,
jači od kandža kiše, povampirenja i krađe.
Njegov mjesec i sunce, što znače posmrtno lađe,
davno su prevezli dušu, vjekuju sad u doku.“*

- a) Ova vrsta strofe naziva se _____.
- b) Vrsta rime u pjesmi je _____.

31. Prepoznaj stilsku figuru u sljedećim stihovima!

Obrati pažnju na markirana slova!

„Snove snivam, snujem snove, snujem snove biserove“ (Laza Kostić, Snove snivam)

Odgovor: _____.

32. Prepoznaj stilsku figuru u sljedećim stihovima!

Obrati pažnju na markirana slova!

„Ona je opet, kao prvo

Obično, malo, jedno drvo...“ (Dobriša Cesarić, Voćka poslije kiše)

Odgovor: _____.

33. Prepoznaj stilsku figuru u navedenim stihovima!

„Iz rasprsnutih šipaka u vrtu

Krv se cijedi...“

(Antun Branko Šimić, Gorenje)

Odgovor: _____.

34. Dopuni!

Natpis u stihovima na objektima od javnog značaja pisan arapskim jezikom naziva se:

_____.

35. Pažljivo pročitaj sljedeće stihove:

*“Šta se bijeli u gori zelenoj?
Al' je snijeg, al' su labudovi?
Da je snijeg već bi okopnio
Labudovi već bi poletjeli
Nit' je snijeg, nit' su labudovi
Nego šator age Hasan-age. ”*

a) Napiši naslov epsko-lirske pjesme iz koje su navedeni stihovi. _____

b) Prepoznavaj stilsku figuru u navedenim stihovima. _____

36. Pažljivo pročitaj navedene tvrdnje! Zaokruži slovo ispred tačnog odgovora.

A. Bajke i basne svrstavamo u:

a) dramski rod b) lirski rod c) epski rod

B. Djelo „Romeo i Julija“ Vilijama Šekspira je:

a) komedija b) tragedija c) roman

37. Pažljivo pročitaj navedene tvrdnje! Zaokruži slovo ispred tačnog odgovora.

A. Tragedije i komedije svrstavamo u:

a) dramski rod b) lirski rod c) epski rod

B. Pjesma „Zapis o zemlji“ Maka Dizdara je:

a) socijalna pjesma b) pejzažna pjesma c) rodoljubiva pjesma

FONETIKA I FONOLOGIJA

1. Napiši naziv glasovne promjene koja je izvršena u datim primjerima:

- a) paučina _____
- b) mlađi _____

2. Napiši naziv glasovne promjene koja je izvršena u datim primjerima:

- a) brisanje _____
- b) gledaoci _____

3. Napiši naziv glasovne promjene koja je izvršena u datim primjerima:

- a) začuden _____
- b) peče _____

4. Obilježi tačan odgovor! (jedan odgovor je tačan)

U kojoj riječi je **suglasnik r** nosilac sloga?

- a) odred
- b) vreća
- c) oprobati
- d) održati

5. Obilježi riječ koja ima kratki akcent.

- a) med
- b) plot
- c) smrt
- d) put

6. Dopuni:

- a) Promjena zadnjonepčanih suglasnika **k, g, h**, ispred samoglasnika **e** ili **i** u **č, ž, š** naziva se _____.
- b) Promjena suglasnika **l** u **o** na kraju sloga naziva se _____.

7. Dopuni rečenicu.

Riječi *mazgi, tački, muhi, plavki* predstavljaju odstupanje/izuzetke od _____
(naziv glasovne promjene).

8. Napiši naziv glasovne promjene koja je izvršena u datim primjerima:

- a) krvlju _____
- b) zelembać _____

9. Napiši naziv glasovne promjene koja je izvršena u datim primjerima:

- a) buregdžinica _____
- b) junaci _____

10. Napiši oblik deminutiva i prepoznaj glasovnu promjenu:

- a) hljeb _____
- b) glasovna promjena _____

11. Obilježi tačan odgovor! (jedan odgovor je tačan)

Riječi: **vojniče, družę, duše, jadniče** primjeri su glasovne promjene:

- a) jednačenje suglasnika po mjestu tvorbe
- b) prva palatalizacija
- c) jotovanje
- d) nepostojano a

12. Napiši naziv glasovnih promjene koja je izvršene u navedenim primjerima:

- a) svjedodžba _____.
- b) vuče _____.

13. Zaokruži slovo ispred tačnog odgovora.

Glasovna promjena u kojoj **k, g, h** prelaze u **c, z, s** zove se:

- a) jednačenje po zvučnosti
- b) prva palatalizacija
- c) jednačenje po mjestu tvorbe
- d) druga palatalizacija/sibilarizacija

14. Napiši koje su glasovne promjene izvršene u sljedećim riječima:

- a) majci _____
- b) starci _____

15. Iz rečenice izdvoj riječi u kojima su izvršene glasovne promjene i napiši nazive promjena.

Zec je bio brži od psa.

Riječ _____

Glasovna promjena _____

16. Dopuni!

U riječima: *otkucati, otpisati, otkriti*, izvršena je glasovna promjena _____.

17. Prepoznaj dvije glasovne promjene koje su se desile u riječi *iščepkati*!

- *iščepkati*

- a) _____
- b) _____

18. Napiši nazive glasovnih promjena koje su izvršene u datom primjeru:

- GROŽĐE
- a) _____
 - b) _____

19. Napiši glagolsku imenicu od navedenog glagola i prepoznaj glasovnu promjenu!

a) voziti _____

b) glasovna promjena _____

20. Kako se naziva udvajanje glasova u našem jeziku?

Odgovor: _____.

21. Dopuni!

Nosilac sloga je _____.

22. Dopuni rečenicu!

Zadnjonepčani suglasnici su _____.

23. Dopuni rečenicu!

Labiodentalni ili usmeno-zubni suglasnici su _____.

24. Koliko samoglasnika (vokala) ima u našem jeziku?

Odgovor: _____.

25. Dopuni rečenicu!

Lingvistička nauka koja se bavi proučavanjem glasova naziva se _____.

SINTAKSA

1. Pročitaj rečenicu i odgovori na pitanja zaokruživanjem slova ispred tačnog odgovora.

Emina je svježi sok od ribizle pila uživajući.

I U prethodnoj rečenici atribut je/atributi su:

- a) svježi
- b) od ribizle
- c) uživajući
- d) svježi i uživajući
- e) svježi i od ribizle
- f) od ribizle i uživajući

II U prethodnoj rečenici predikat je:

- a) Emina je
- b) je pila
- c) je pila sok

2. Pročitaj rečenicu i uradi tražene zadatke.

Shvatila sam, kad je otišao, svoju grešku.

I Prepiši glavnu klauzu na liniju.

II Klauze međusobno stoje u _____ odnosu. (Imenovati odnos među klauzama.)

3. Napiši koju funkciju/službu u navedenim rečenicama vrše istaknute riječi:

- a) **Promrzle** ptice su stajale na žici. _____
- b) Na put je pao uveli **list**. _____

4. Napiši vrstu zavisne klauze/surečenice u navedenim složenim rečenicama:

- a) Pošli su na izlet jer je bio lijep dan. _____
- b) Čim je otvorio kišobran, kiša je prestala da pada. _____

5. Napiši koju funkciju / službu u navedenim rečenicama vrše istaknute riječi:

- a) Vrijeme je **sporo** prolazilo. _____
b) Amir, **moj drug**, je dobar sportista. _____

6. Napiši vrstu zavisne klauze / surečenice u navedenim složenim rečenicama:

- a) Mislio je o putovanju dok je gledao u more. _____
b) Hodao je brzo kao da leti. _____

7. Napiši koju funkciju / službu u navedenim rečenicama vrše istaknute riječi:

- a) Nosio je tugu **u srcu**. _____
b) Zaspao je **pred zoru**. _____

8. Odredi funkciju / službu istaknutih riječi u navedenim rečenicama!

- a) Te riječi **blago** su padale na dušu. _____
b) **Djetetu** se mnogo spavalo. _____

9. Napiši vrstu zavisne klauze/surečenice u navedenim složenim rečenicama:

- a) Dok su se drugi radovali, on je tugovao. _____
b) Zatražili su da opravda izostanak. _____

10. Napiši koju funkciju/službu u navedenim rečenicama vrše istaknute riječi:

- a) Uporni postižu **dobre rezultate**. _____
b) Idem **kući**. _____

11. Pored rečenica napiši vrstu nezavisnosložene rečenice:

- a) Sve je bilo mirno, samo se čuo cvrkut ptica. _____
b) Radili smo mnogo, stoga moramo uspjeti. _____

12. Pored rečenica napiši vrstu zavisnosložene rečenice.

- a) Gdje nema rada, tu nema ni uspjeha. _____
b) Kako bi nam pomogao, prošao je dug put. _____

13. Pored navedene rečenice napiši da li je nezavisnosložena ili zavisnosložena i vrstu nezavisnosložene ili zavisnosložene rečenice kojoj pripada!

Sjedili su i razgovarali.

a) _____

b) _____

14. Napiši koju funkciju / službu u navedenim rečenicama vrše podvučene riječi:

a) Vrijedna djeca vrijedno rade. _____

b) Desetogodišnja Adna svira klavir. _____

15. Napiši koju funkciju / službu u navedenim rečenicama vrše istaknute riječi:

a) Razmišljao sam o **ocjeni**. _____

b) **Jučer** sam vidio Mirzu. _____

16. Napiši vrstu zavisne klauze / surečenice u navedenim složenim rečenicama:

a) Iako je bolestan, stalno se smiješio. _____

b) Uzeo je olovku koja je bila crvena. _____

17. Napiši vrstu zavisne klauze / surečenice u navedenim složenim rečenicama:

a) Sjedili smo na obali Une, odakle počinju utrke kajaka. _____

b) Zavoljet ćeš Unu, čim je pogledaš. _____

18. Napiši koju funkciju / službu u navedenim rečenicama vrše istaknute riječi:

a) Nosio je tugu **u srcu**. _____

b) **Iznenada** je zaspao čvrstim snom. _____

19. Zaokruži slovo ispred nezavisnosloženih rečenica!

a) Crni Jakov poskoči, pritegnu kolane i potjera konja.

b) Vjerna sluga udari nogama konja, okrenuvši natrag i pojurivši prema domu svom.

c) Starac stade i protrlja oči rukama.

d) Letjeli smo uspinući se visoko, iznad brda i dolina.

20. Zaokruži tačan odgovor.

U kojim rečenicama je upotrijebljen bliži objek(a)t?

- a) Nastavnik je ispitivao učenika.
- b) Dječak se sjećao pješčane plaže.
- c) Shvatila sam da sam zaljubljena u njega.
- d) Pozvao sam samo najbliže prijatelje.

21. Odredi sintaksičke funkcije (rečenični članovi/služba u rečenici) istaknutih riječi:

Pogleda ga **plašljivo**, primače se **majci** i spusti u njeno krilo.

plašljivo _____

majci _____

22. Zaokruži tačan odgovor! (jedan odgovor je tačan)

Pogledao je u ugao gdje su igrala djeca.

Zavisna klauza/surečenica u sastavu naveden složene rečenice je:

- a) vremenska
- b) objekatska
- c) mjesna
- d) atributska

23. Obilježi tačan odgovor (jedan odgovor je tačan)

Čim je prestala padati kiša, izašli smo napolje.

Zavisna klauza/surečenica je:

- a) vremenska
- b) objekatska
- c) mjesna
- d) atributska

24. Sljedeće rečenice napiši u inverziji.

Nije bilo nikoga kada sam stigao na aerodrom.

Dok je kiša sapirala ulice, tiho sam koračao.

25. U sljedećoj rečenici pronadi atribut i objekat.

Tajanstvena pećina je oduvijek privlačila pažnju.

atribut _____ objekat _____

26. Zaokruži slovo ispred nezavisnosloženih rečenica (dva odgovora su tačna)!

- a) Dok su se oni spremili, dječak je već napustio sobu.
- b) Amra je sjedila na klupi i posmatrala prolaznike.
- c) Uradili su posao, ali nisu bili zadovoljni.
- d) Otišao je u grad da kupi odijelo.

27. Napiši vrstu klauze/surečenice u navedenim složenim rečenicama:

- a) Otišao je na trening iako je bio bolestan. _____
- b) Djeca trče po livadi i veselo se smiju. _____

28. Napiši koju funkciju / službu u navedenim rečenicama vrše istaknute riječi:

- a) **Ulazeći** u sobu, čuo sam muziku. _____
- b) Pročitao je **zanimljivu** knjigu. _____

29. Napiši vrstu klauze/surečenice u navedenim složenim rečenicama:

- a) Ušli su kroz vrata koja su bila otvorena. _____
- b) Nismo išli u kino, već smo posjetili prijateljicu. _____

30. Napiši vrstu klauze/surečenice u navedenim složenim rečenicama:

- a) Otišli su na planinu da se odmore. _____
- b) Ne znam ni gdje stanuje, ni gdje radi. _____

31. Napiši koju funkciju / službu u navedenim rečenicama vrše istaknute riječi:

- a) **Ali** je veznik. _____
- b) U učionicu je ušao Dado, **novi učenik**. _____

32. Pažljivo pročitaj rečenicu i odgovori na pitanja.

Nedavno smo išli na izlet i lijepo smo se proveli.

- a) Kojoj vrsti riječi u navedenoj rečenici pripada riječ **nedavno**? _____
- b) Kakvu službu/funkciju u navedenoj rečenici vrši riječ **lijepo**? _____

MORFOLOGIJA

1. Napiši na liniju u kojem padežu se nalaze istaknute riječi u navedenim rečenicama.

I Otac je obišao **dvorište**. _____

II Sanja je **lopatom** čistila snijeg. _____

2. Zaokruži slovo ispred tačnog odgovora.

I U kojem su nizu nabrojane zamjenice?

a) na, uz, od

b) školski, lijep, brz

c) mene, tvoj, on

d) i, pa, te

II U kojem nizu su nabrojani prilozi?

a) ka, prema, sa

b) niz, podno, iznad

c) obično, slabo, moj

d) obično, slabo, teško

3. Obilježi tačan odgovor! (jedan odgovor je tačan)

Koji niz riječi spada u čestice/riječce?

a) zaista, svakako, možda, ne

b) od, iz, sa, kroz

c) mene, ona, ti, šta

d) i, pa, te, ni, niti

4. Napiši u kojem se padežu nalaze istaknute riječi u navedenim rečenicama:

a) Učenik stoji *pred* **tablom**. _____

b) Učenik ide *prema* **tabli**. _____

5. Obilježi tačan odgovor! (jedan odgovor je tačan)

Koji niz riječi spada u veznike?

- a) uz, pored, niz, po
- b) a, već, ili, bilo
- c) polako, sporo, brzo, vješto
- d) li, ne, da, možda

6. Napiši u kojem se padežu nalaze istaknute riječi u navedenim rečenicama:

- a) Dvorište je bilo **suncem** okupano. _____
- b) Radovali su se novim **poklonima**. _____

7. Obilježi tačan odgovor! (jedan odgovor je tačan)

Koji niz riječi spada u riječce/čestice/partikule?

- a) evo, bar, samo
- b) do, niz, sa,
- c) ona, ti, ta
- d) danas, ovdje, onako

8. Obilježi tačan odgovor! (jedan odgovor je tačan)

U kojem nizu se nalazi uljez?

- a) knjiga, ugao, veza, spoj
- b) vedar, crven, drven, školski
- c) idem, trčite, vođenje, vidjeti
- d) a, ali, nego već

9. Napiši u kojem se padežu nalaze podvučene riječi u navedenim rečenicama:

- a) Oni su bili učenici.
- b) Toplo je bilo i snijeg se topio po krovovima. _____

10. Napiši nominativ i genitiv množine imenice čitalac.

- a) nominativ množine: _____
- b) genitiv množine: _____

11. Napiši u kojem padežu se nalaze podvučene riječi u navedenim rečenicama:

a) Naložili su vatru kako bi skuhalo ručak. _____

b) Igrali su se vatrom. _____

12. Podvuci augmentative među sljedećim primjerima:

kamenčina, dešnjak, kućerina, krivina, junetina

13. Napiši u kojem se padežu nalaze istaknute riječi u navedenim rečenicama:

a) Pojela sam komadić **čokolade**. _____

b) Dobio sam **čokoladu** na poklon. _____

14. Dopuni! Kod riječi razlikujemo tri nivoa značenja:

leksičko _____ i _____.

15. Napiši za navedene riječi odgovarajući:

a) sinonim: kompjuter _____

b) antonim: spor _____

16. Pročitaj rečenicu i dopuni!

Tamni oblaci na nebu prijeteći se nadviše nad gradom.

a) U kojem padežnom obliku je riječ **nebu**? _____

b) Koji glagolski oblik je riječ **prijeteći**? _____

17. Napiši naziv padeža u podvučenim riječima!

*Ispred **njega** su stajali učenici sa ruksacima na **leđima**.*

a) njega _____

b) leđima _____

18. Obilježi tačan odgovor. (jedan odgovor je tačan)

U kojoj rečenicu je predikat u perfektu?

a) Bijasmo dobili lijepe vijesti.

b) Svi požuriše napolje.

c) Dugo su razgovarali o djedu.

19. Dopuni!

Prema trajanju glagolske radnje glagole dijelimo na:

a) _____ i b) _____.

20. Popuni prazninu u rečenici svršenim oblikom glagola iz prethodne rečenice.

a) Jasna čita. Odlučila je da će danas _____ knjigu do kraja.

b) Mak svira. Odložio je gitaru nakon što je kompoziciju lijepo _____.

21. Zaokruži svršene glagole!

ubaciti, stajati, dolaziti, nacrtati, sanjati, voljeti, zvati, dočekivati

22. Napiši glagolske imenice od navedenih glagola!

a) kopati _____ b) plesati _____

23. Od glagola u infinitivu napravi glagolski pridjev radni u muškom rodu jednine.

a) ljutiti _____ b) pjevati _____

24. Od glagola u infinitivu napravi glagolski pridjev trpni u ženskom rodu jednine:

a) šišati _____ b) češljati _____

25. Za istaknuti glagol u sljedećoj rečenici odredi:

*On **podigne** glavu i poče najzad da govori blagim glasom.*

a) glagolski rod: _____

b) glagolski vid: _____

26. Podvuci deminutive među sljedećim primjerima:

Bušilica, travica, učiteljica, nožica, nastavnica, kosilica

27. Zaokruži slovo ispred tačnog odgovora!

Imenice se:

- a) konjugiraju,
- b) kompariraju,
- c) dekliniraju,
- d) mijenjaju po licima,
- e) mijenjaju vremenima.

28. Dopuni!

U našem jeziku razlikujemo _____ vrsta riječi.

29. Zaokruži slovo ispred apstraktnih/misaonih imenica:

a) jabuka b) staklo c) ljubav d) cvijeće e) sloboda

30. Odredi glagolske oblike u sljedećoj rečenici.

Pažljivo posmatrajući naša lica, novi učitelj sjede za katedru.

posmatrajući _____ sjede _____

31. Dopuni!

Samo dvije lične zamjenice imaju vokativ. To su zamjenice: _____ i _____.

32. Napiši antonime za riječi:

a) san - _____

b) daleko - _____

33. Zaokruži slovo ispred nepromjenljive/nepromjenjive vrste riječi.

a) lijep, visok, mlad

b) u, na, po

c) pjevam, šetaš, trčimo

34. Navedene glagole razvrstaj prema značenju: pisati, ležati.

radnja: _____

stanje: _____

35. Napiši kojoj vrsti riječi pripadaju istaknute riječi u sljedećim rečenicama:

a) U školi smo mnogo naučili i lijepo smo se družili. _____

b) Govorite **li** engleski? _____

36. Dopuni!

a) promjena po padežima zove se _____

b) promjena po licima i vremenima zove se _____

37. Odredi infinitivnu osnovu od riječi učiti.

Odgovor: _____

38. Odredi prezentsku osnovu od glagola pjevati.

Odgovor: _____

PRAVOPIS

1. Zaokruži slovo ispred tačnog odgovora.

I U kojem nizu je svaka riječ pravilno napisana?

- a) ćekanje, noćenje, Alpe, metalostrugar
- b) čekanje, noćenje, Alpe, metalo-strugar
- c) čekanje, noćenje, Alpe, metalostrugar
- d) čekanje, noćenje, alpe, metalo-strugar

II Koja rečenica je pravilno napisana?

- a) U Sarajevskom naselju Ciglane nalazi se Merhemića trg.
- b) U sarajevskom naselju Ciglane nalazi se „Merhemića trg“.
- c) U sarajevskom naselju Ciglane nalazi se Merhemića trg.
- d) U Sarajevskom naselju Ciglane nalazi se „Merhemića trg.“

2. Obilježi niz riječi u kojem je svaka riječ ispravno napisana! (jedan odgovor je tačan)

- a) htjeo, Sanski most, Koševso brdo, nedošavši
- b) htio, sanski most, Koševsko brdo, nedošavši
- c) htio, Sanski Most, Koševsko Brdo, ne došavši
- d) htjeo, Sanski Most, Koševsko brdo, ne došavši

3. Obilježi pravilno napisan oblik! (samo jedan je tačan)

- a) izhranjen
- b) isčašen
- c) nošnja
- d) groždže

4. Koje riječi su pravilno napisane?

- a) ne pričaj
- b) nerekavši
- c) naj jednostavniji
- d) volio

5. Napiši prisvojne pridjeve nastale od navedenih imenica:

Sarajevo _____

Ismet _____

6. Koje riječi su pravilno napisane? Zaokruži slovo ispred njih.

- a) ne sloga
- b) neprijetelj
- c) nezgoda
- d) ne učenje

7. Koje riječi su pravilno napisane? Zaokruži slovo ispred njih.

- a) volila
- b) Norveški
- c) najjeftiniji
- d) ne čujem

8. Obilježi niz riječi u kojem je svaka riječ ispravno napisana! (jedan odgovor je tačan)

- a) željeo, Sokolović Kolonija, dali, Gornji Vakuf
- b) želio, Sokolović kolonija, da li, gornji Vakuf
- c) želio, Sokolović Kolonija, da li, Gornji Vakuf
- d) željeo, sokolović kolonija, dali, Gornji vakuf

9. Sljedeće rečenice napiši u odričnom obliku!

a) Znaju oni njega. _____

b) Imam tu knjigu. _____

10. Zaokruži slovo ispred rečenice u kojoj su pravilno upotrijebljeni interpunkcijski/pravopisni znaci.

- a) „Doći ćemo“, povikaše djeca, „da opet zajedno beremo trešnje“.
b) „Doći ćemo“, povikaše djeca, „Da opet zajedno beremo trešnje“.
c) Doći ćemo, povikaše djeca, „da opet zajedno beremo trešnje“.

11. Ijekaviziraj riječi:

- a) hteo _____ b) osmeh _____

12. Ijekaviziraj riječi:

- a) vežba _____ b) zvezda _____

13. Napiši pravilno sljedeće rečenice:

Nikada nije gledao u nikog. _____

Došao je s biciklom do mene. _____

14. Zaokruži slovo ispred pravilno napisane rečenice.

- a) Ja bi volila obići Tuzlansko Panonsko jezero.
b) Ja bih voljela obići tuzlansko panonsko Jezero.
c) Ja bih voljela obići tuzlansko Panonsko jezero.

15. Podvuci NEPRAVILNO napisane riječi!

ne znam nemoj ne dovoljno nečovjek neidi

16. a) Podvuci pravilno napisanu riječ:

vidjeo, volila, nečovjek, nepiše

b) Napiši pravilno sljedeći primjer, vodeći računa o velikom slovu i pravopisnim znacima:

lovačko društvo breza _____

17. Napiši deminutive za riječi:

- a) kuća - _____
b) jastuk - _____

18. Obilježi rečenicu u kojoj su sve riječi pravilno napisane.

- a) Učenici sarajevske osnovne škole "Mehmedalija Mak Dizdar" posjetili su Zemaljski Muzej i Baščaršiju, naj ljepši dio grada.
- b) Učenici Sarajevske Osnovne škole "Mehmedalija Mak Dizdar" posjetili su Zemaljski muzej i Baščaršiju, najljepši dio grada.
- c) Učenici sarajevske Osnovne škole "Mehmedalija Mak Dizdar" posjetili su Zemaljski muzej i Baščaršiju, najljepši dio grada.
- d) Učenici Sarajevske Osnovne škole "Mehmedalija Mak Dizdar" posjetili su zemaljski Muzej i Baščaršiju, naj ljepši dio grada.

19. Obilježi niz riječi u kojem je svaka riječ ispravno napisana! (jedan odgovor je tačan)

- a) bosanski kulturni centar, nemamo, uvijek
- b) Bosanski kulturni centar, nemamo, uvijek
- c) bosanski kulturni Centar, nemamo, uvijek

20. Obilježi niz riječi u kojem je svaka riječ ispravno napisana! (jedan odgovor je tačan)

- a) Banja Luka, Dan nezavisnosti BiH, Trg heroja
- b) Banja Luka, Dan nezavisnosti BiH, Trg Heroja
- c) Banja luka, dan Nezavisnosti BiH, Trg heroja

21. Obilježi tačan odgovor. (jedan odgovor je tačan)

- a) Katarina kosača posljednja bosanska kraljica rođena je u Blagaju kod Mostara.
- b) Katarina Kosača, posljednja Bosanska kraljica rođena je u Blagaju kod Mostara.
- c) Katarina Kosača, posljednja bosanska kraljica, rođena je u Blagaju kod Mostara.
- d) Katarina Kosača, posljednja Bosanska kraljica, rođena je u Blagaju kod Mostara.

22. Pročitaj rečenice, obrati pažnju na mjesto zareza u njima, te zaokruži samo jednu koja je tačna!

- a) Znao je da sutra piše test ali nije učio.
- b) Iako je bolestan došao je u školu
- c) Sve je to, prijatelju, samo igra.

23. Označi tačan odgovor !

- a) Jedan moj prijatelj koji živi u Velikoj britaniji, pričao mi je o Nobelovcu Ivi Andriću.
- b) Jedan moj prijatelj, koji živi u Velikoj Britaniji, pričao mi je o nobelovcu Ivi Andriću.
- c) Jedan moj prijatelj koji živi u Velikoj Britaniji pričao mi je o Nobelovcu Ivi Andriću.

24. Napiši pravilno veliko i malo slovo:

- a) sultan mehmed
- b) sjedinjene američke države

25. Obilježi niz u kojem je svaka riječ ispravno napisana:

- a) orahčić, korjenovi, vi biste pjevali, panonska nizija
- b) oraščić, korijenovi, vi bi pjevali, Panonska nizija
- c) orasčić, korijenovi, vi bi pjevali, panonska Nizija
- d) oraščić, korjenovi, vi biste pjevali, Panonska nizija

26. Koja rečenica je u potpunosti ispravno napisana:

- a) pokazat će mo svima dasmo najbolji razred u školi.
- b) pokazaćemo svima da smo naj bolji razred uškoli.
- c) Pokazat ćemo svima da smo najbolji razred u školi.
- d) Pokazat ćemo svima dasmo naj bolji razred uškoli.

27. Obilježi rečenicu u kojoj su sve riječi pravilno napisane.

- a) Posjetili smo rodnu kuću Nobelovca Ive Andrića u Travniku, a čitaćemo njegov roman „Na Drini ćuprija“ koji je napisao 1945. godine.
- b) Posjetili smo rodnu kuću nobelovca Ive Andrića u Travniku, a čitat ćemo njegov roman „Na Drini ćuprija“ koji je napisao 1945. godine.
- c) Posjetili smo Rodnu kuću nobelovca Ive Andrića u travniku, a čitat ćemo njegov roman „Na Drini ćuprija“ koji je napisao 1945 godine.
- d) Posjetilismo rodnu kuću nobelovca Ive Andrića u Travniku, a čitati ćemo njegov roman „Na Drini ćuprija“ koji je napisao 1945. godine.

28. Dopuni rečenicu.

Apozicija se u rečenici odvaja _____

29. Dopuni rečenicu

Vokativ se u rečenici odvaja _____

30. Napiši skraćenice za doktor i magistar

- a) doktor _____
- b) magistar _____

31. Napiši skraćenicu za:

- a) i slično _____
- b) i tako dalje _____

TVORBA RIJEČI

1. Zaokruži slovo ispred riječi koje su složenice.

- a) fotoaparat
- b) gore-dolje
- c) ručica
- d) rukotvorina

2. Odgovori na postavljena pitanja.

- a) Kojim tipom tvorbe je nastala riječ *morski*?

Odgovor: _____

- b) Kako se zove tvorbeni nastavak koji učestvuje u tvorbi ove riječi?

Odgovor: _____

3. Rastavi riječ *saradnjana* tvorbene elemente/dijelove i imenuj ih!

- a) _____

Kojim tipom tvorbe/tvorbenim načinom je nastala riječ *saradnja*?

- b) _____

4. U riječi *podvodno* odredi sufiks i prefiks!

5. Od navedenih imenica izvedi prisvojne pridjeve nastavcima:

- a) Hercegovina - _____
- b) Armin - _____

6. Odredi korijenski morfem ili korijen riječ u riječi radnik!

Odgovor: _____

7. Dopuni rečenicu!

Tvorbeni morfem koji se nalazi na početku tvorenice **prošaran** naziva se _____.

8. Kojim tipom tvorbe je nastala riječ pradjed?

Odgovor: _____

9. Kojim tipom tvorbe je nastala riječ obećavati?

Odgovor: _____

10. Kojom vrstom tvorbe je nastala riječ narukvica?

Odgovor: _____

11. Zaokruži tačan odgovor!

Polusloženica je:

- a) obećavati
- b) podlaktica
- c) četvero-petero

12. Dva su osnovna tvorbeni načina: izvođenje i slaganje.

DA NE

MEDIJSKA KULTURA

1. Dopuni!

Ličnost koja rukovodi postavljanjem na scenu pozorišnog, filmskog ili televizijskog djela je _____.

2. Dopuni!

- a) Scenarij piše _____
- b) Knjigu snimanja pravi _____.

3. Dopuni!

Film koji prikazuje stvarne događaje, stvarne ljude u stvarnom prostoru i životnim situacijama naziva se _____ film.

4. Napiši ime bosanskohercegovačkog režisera/redatelja koji je dobio Oskara za film *Ničija zemlja*? _____

5. Zaokruži slovo ispred tačnog odgovora!

Kojim su se redom pojavljivali mediji?

- a) radio, novine, televizija
- b) novine, televizija, radio
- c) novine, radio, televizija

6. Dopuni!

Stilska figura koja se često pojavljuje u tekstu stripova naziva se _____.

7. Časopis je printani medij.

DA NE

LEKSIKA

1. Zaokruži da ili ne !

Skup riječi jednog jezika naziva se leksika.

DA NE

2. Homonimi su riječi istog glasovnog sastava, a različitog značenja, npr:

Luk-povrće, luk-oružje

DA NE

3. Riječi koje imaju suprotno značenje nazivaju se sinonimi.

DA NE

4. Dopuni rečenicu!

Arhaizmi su _____.

5. Poveži naziv sa grupom riječi upisujući odgovarajuće slovo.

- a) mliko, greota, đe, fala _____ žargonizmi
- b) lova, murija, buraz, levat _____ dijalektalizmi

6.Dopuni!

a) molba, žalba, potvrda, oglas, biografija pišu se _____ stilom.

b) vijesti, izvještaji, reportaže, novine i članici pišu se _____ stilom.

7. Stručno i naučno ocjenjivanje neke knjige, filma, pozorišne predstave, emisije, muzike naziva se _____.

Rješenja pitanja iz kataloga za Bosanski, hrvatski, srpski jezik i književnost

OSNOVNE ŠKOLE

- Školska 2016/17. godina-

HISTORIJA JEZIKA

1. ćirilicom **1bod**

2. a) Bosanski jezik spada u porodicu južnoslavenskih jezika.

b) Prvi pisani jezik svih Slavena zvao se staroslavenski jezik. (2x0.50) = **1 bod**

3. b) glagoljica **1 bod**

4.c) bosančicom/bosanskom varijantom ćirilice **1 bod**

5.a) Alhamijado književnost **1 bod**

6. latinica i ćirilica (2x0.50) **1 bod**

7. a) epitafi **1bod**

8. c) arapsko pismo prilagođeno glasovnom sistemu našeg jezika **1bod**

9. Nadgrobni spomenici **1 bod**

10. a) od12 do 20 stoljeća/vijeka

11. Humačka ploča

KNJIŽEVNOST

1. I – DA; II – Edhem Mulabdić (2x0.50) = **1 bod**

2. d) „Gromovo đule” **1bod**

3. Katren **1 bod**

4. Ukrštena rima **1 bod**

5. Epifora **1 bod**

6. Personifikacija **1 bod**

7. Distih **1 bod**

8. Onomatopeja **1 bod**

9. Antiteza **1 bod**

10. Aliteracija **1 bod**

11. Ahmet Šabo i njegova supruga Tijana glavni su likovi romana „Tvrđava“ kojeg je napisao Meša Selimović. (2x0.50) = **1 bod**

12. Antiteza **1 bod**
13. d) Isak Samokovlija **1 bod**
14. „Smrt Omera i Merime“ **1 bod**
15. Muhamed Nerkesi Es-Saraji **1 bod**
16. Drama **1 bod**
- 17.d) „Kameni spavač“ **1 bod**
- 18.Unakrsna/ukrštena rima **1 bod**
- 19.Zuko Džumhur **1 bod**
20. a) oda **1 bod**
21. a) personifikacija b) hiperbola (2x0.50) = **1 bod**
22. Slavko Kolar **1 bod**
23. Personifikacija **1 bod**
24. b) Ljetopis **1 bod**
25. d) „Jazavac pred sudom“ **1 bod**
26. a) tragedija b) komedija (2x0.50) **1 bod**
27. putopis **1 bod**
28. tercina **1 bod**
29. b)kazivanje o događajima u obrnutom vremenskom smjeru: od sadašnjosti prema prošlosti **1 bod**
- 30.a) katren b) obgrljena (2x0.50) = **1 bod**
- 31.aliteracija **1 bod**
- 32.asonanca **1 bod**
- 33.metafora **1 bod**
- 34.tarih **1 bod**
35. „Hasanaginica“; slovenska antiteza (2x0.50) = **1 bod**
36. epski rod; tragedija (2x 0.50) = **1 bod**
37. dramski rod; rodoljubiva (2x 0.50) = **1 bod**

FONETIKA I FONOLOGIJA

1. a) palatalizacija (prva palatalizacija)
b) jotovanje (jotacija) (2x0.50) = **1 bod**
2. a) jotovanje
b) promjena(prelaz) l u o (2x0.50) = **1 bod**
3. a) jotovanje
b) prva palatalizacija (2x0.50) = **1 bod**
4. d) održati **1 bod**
5. c) smrt **1 bod**
6. a) prva palatalizacija; b) pretvaranje (prelaz) l u o (2x0.50) = **1 bod**
7. druge palatalizacije ili sibilizacije **1 bod**
8. a) jotovanje b) jednačenje suglasnika po mjestu tvorbe (2x0.50) = **1 bod**
9. a) jednačenje suglasnika po zvučnosti b) druga palatalizacija (2x0.50) = **1 bod**
- 10.a) hljepčić b) jednačenje suglasnika po zvučnosti (2x0.50) = **1 bod**
11. b) prva palatalizacija **1 bod**
12. a) jednačenje po zvučnosti ; b) prva palatalizacija (2x0.50) = **1 bod**
- 13.d) druga palatalizacija /sibilizacija **1 bod**
14. a)druga palatalizacija b) nepostojano a (2x0.50) = **1 bod**
15. brži – jotovanje; psa – nepostojano a (2x0.50) = **1 bod**
16. jednačenje suglasnika po zvučnosti **1 bod**
17. a) jednačenje suglasnika po zvučnosti
b) jednačenje suglasnika po mjestu tvorbe (2x0.50) = **1 bod**
18. a) jotovanje b) jednačenje suglasnika po mjestu tvorbe (2x0.50)= **1 bod**
19. vožnja; jednačenje po mjestu tvorbe (2x0.50) = **1 bod**
20. geminacija **1 bod**
21. samoglasnik (vokal) ili suglasnik sa slogotvornom funkcijom **1 bod**

22. k, g i h **1 bod**

23. suglasnik F **1 bod**

24. pet samoglasnika ili vokala **1 bod**

25. fonetika **1 bod**

SINTAKSA

1. I e) svježi i od ribizle

II b) je pila (2x0.50) = **1 bod**

2. I Shvatila sam svoju grešku.

II zavisnom (2x0.50) = **1 bod**

3. a) atributb) subjekat (2x0.50) = **1 bod**

4. a) uzročna b) vremenska (2x0.50) = **1 bod**

5. a) PON b) apozicija (2x0.50) = **1 bod**

6. a) vremenska b) načinska (2x0.50) = **1 bod**

7. a) POM b) POV (2x0.50) = **1 bod**

8. a) blago – priloška odredba za način

b) djetetu – subjekat (2x0.50) = **1 bod**

9. a) Dok su se drugi radovali... – vremenska klauza

b) ...da opravda izostanak – objekatska klauza (2x0.50) = **1 bod**

10. a) objekat b) priloška odredba mjesta (2x0.50) = **1 bod**

11. a) isključna b) zaključna (2x0.50) = **1 bod**

12. a) mjesna rečenica b) nemjerna rečenica (2x0.50) = **1 bod**

13. a) nezavisnosložena b) sastavna (2x0.50) = **1 bod**

14. a) PON b) objekat (2x0.50) = **1 bod**

15. a) objekat b) priloška odredba za vrijeme (2x0.50) = **1 bod**

16. a) dopusna b) atributska (2x0.50) = **1 bod**

17. a) mjesna b) vremenska (2x0.50) = **1 bod**

18. a) POM b) PON (2x0.50) = **1 bod**
19. a) Crni Jakov poskoči, pritegnu kolane i potjera konja.
c) Starac stade i protrlja oči rukama. (2x0.50) = **1 bod**
20. a) Nastavnik je ispitivao učenika.
d) Pozvao sam samo najbliže prijatelje. (2X0.50) = **1 bod**
21. plašljivo - PON/priloška odredba/adverbijalna oznaka za način
majci - dalji objek(a)t (2x0.50) = **1 bod**
22. c) mjesna **1 bod**
23. a) vremenska **1 bod**
24. Kad sam stigao na aerodrom, nije bilo nikoga.
Tiho sam koračao dok je kiša spirala ulice. (2x0.50) = **1 bod**
25. tajanstvena; pažnju (2x0.50) = **1 bod**
26. b) Amra je sjedila na klupi i posmatrala prolaznike.
c) Uradili su posao, ali nisu bili zadovoljni. (2x0.50) = **1 bod**
27. a) dopusna b) sastavna (2x0.50) = **1 bod**
28. a) priloška/adverbijalna odredba za vrijeme b) atribut (2x0.50) = **1 bod**
29. a) atributska b) suprotna (2x0.50) = **1 bod**
30. a) namjerna b) sastavna (2x0.50) = **1 bod**
31. a) subjekat; b) apozicija (2x0.50) = **1 bod**
32. a) prilog b) priloška odredba za način (2x0.50) = **1 bod**

MORFOLOGIJA

- I akuzativ
II instrumental (2x0.50) = **1 bod**
- I c) mene, tvoj, on
II d) obično, slabo, teško (2x0.50) = **1 bod**
- a) zaista, svakako, možda, ne **1 bod**

4. a) instrumental b) dativ (2x0.50) = **1 bod**
5. b (a, već, ili, bilo) **1 bod**
6. a) suncem - instrumental
b) poklonima – dativ (2x 0.50)
7. a (evo, bar, samo) **1 bod**
8. c (idem, trčite, **vođenje**, vidjeti) **1 bod**
9. a -nominativ b-lokativ (2x0.50) = **bod**
10. a) čitaoci b) čitalaca (2x0.50) = **1 bod**
11. a) akuzativ b) instrumental (2x0.50) = **1 bod**
12. kamenčina; kućerina (2x0.50) = **1 bod**
13. genitiv; akuzativ (2x0.50) = **1 bod**
14. gramatičko i tvorbena (2x0.50) = **1 bod**
15. računar; brz (2x0.50) = **1 bod**
- 16.a- lokativ b- glagolski prilog sadašnji (2x0.50) = **1 bod**
17. a-genitiv b-lokativ (2x0.50) = **1 bod**
18. c) Dugo su razgovarali o djedu. **1 bod**
19. svršene i nesvršene/ nesvršene i svršene (2x0.50) = **1 bod**
20. pročitati; odsvirao (2 x0.50) = **1 bod**
21. ubaciti ; nacrtati (2x0.50) = **1 bod**
22. kopanje; plesanje (2x0.50) = **1 bod**
23. ljutio ; pjevao (2x0.50) = **1 bod**
24. ošišana; počešljana/očešljana (2x0.50) = **1 bod**
25. muški rod; svršeni (2x0.50) = **1 bod**
26. travica; nožica (2x0.50) = **1 bod**
27. dekliniraju **1 bod**
28. deset **1 bod**
29. c) ljubav; e) sloboda (2x0.50) = **1 bod**

30. posmatrajući- glagolski prilog sadašnji; sjede- aorist (2x0.50) = **1 bod**
31. ti; vi (2x0.50) = **1 bod**
32. java; blizu (2x0.50) = **1 bod**
33. b) u, na, po **1 bod**
34. radnja: pisati stanje: ležati (2x0.50) = **1 bod**
35. u – prijedlog; li – upitna riječca/riječca/partikula (2x0.50) = **1 bod**
36. deklinacija; konjugacija (2x0.50) = **1 bod**
37. uči-infinitivna osnova **1 bod**
38. (pjevaju-pjeva-ju) pjeva –prezentska osnova **1 bod**

PRAVOPIS

1. I c) čekanje, noćenje, Alpe, metalostrugar
II c) U sarajevskom naselju Ciglane nalazi se Merhemića trg. (2x0.50) = **1 bod**
2. c. (htio, Sanski Most, Koševsko Brdo, ne došavši) **1 bod**
3. c) nošnja **1 bod**
4. a i d (2x0.50)= **1 bod**
5. sarajevski i Ismetov (2x0.50) = **1 bod**
6. b-neprijatelj c- nezgoda (2x0.50) = **1 bod**
7. c-najjeftiniji d- ne čujem (2x0.50) = **1 bod**
8. c)želio, Sokolović Kolonija, da li, Gornji Vakuf
9. a)Ne znaju oni njega b) Nemam tu knjigu. (2x0.50) = **1 bod**
10. a) „Doći ćemo“, povikaše djeca, „da opet zajedno beremo trešnje“. **1 bod**
11. htio; osmijeh (2x0.50) = **1 bod**
12. vježba; zvijezda (2x0.50) = **1 bod**
13. a) Nikada nije gledao ni u koga.
b) Došao je biciklom do mene. (2x0.50) = **1 bod**
14. c) Ja bih voljela obići tuzlansko Panonsko jezero. **1 bod**
15. ne dovoljno; neidi (2x0.50) = **1 bod**
16. nečovjek; Lovačko društvo „Breza“ (2x0.50) = **1 bod**

17. kućica; jastučić (2x0.50) = **1 bod**
18. c) Učenici sarajevske Osnovne škole "Mehmedalija Mak Dizdar" posjetili su Zemaljski muzej i Baščaršiju, najljepši dio grada. **1 bod**
19. b) Bosanski kulturni centar, nemamo, uvijek **1 bod**
20. a) Banja Luka, Dan nezavisnosti BiH, Trg heroja **1 bod**
21. c) Katarina Kosača, posljednja bosanska kraljica, rođena je u Blagaju kod Mostara. **1 bod**
22. c) Sve je to, prijatelju, samo igra. **1 bod**
23. b) Jedan moj prijatelj, koji živi u Velikoj Britaniji, pričao mi je o nobelovcu Ivi Andriću. **1 bod**
24. a) Sultan Mehmed b) Sjedinjene Američke Države (2x0.50) = **1 bod**
25. d) oraščić, korjenovi, vi biste pjevali, Panonska nizija **1 bod**
26. c) Pokazat ćemo svima da smo najbolji razred u školi. **1 bod**
27. b) Posjetili smo rodnu kuću nobelovca Ive Andrića u Travniku, a čitat ćemo njegov roman „Na Drini ćuprija“ koji je napisao 1945. godine. **1 bod**
28. zarezima **1 bod**
29. zarezima **1 bod**
30. a) dr. i b) mr. **1 bod**
31. a) i sl. b) itd. **1 bod**

TVORBA RIJEČI

1. a) fotoaparati i d) rukotvorina (2x0.50) = **1 bod**
2. a) sufiksalna tvorba b) sufiks
3. a) sa-prefiks rad-korijen nja-sufiks b) sufiksno-prefiksna tvorba (2x0.50) **1 bod**
4. pod-prefiks i no-sufiks **1 bod**
5. hercegovački; Arminov (2x0.50) = **1 bod**
6. korijenski morfem je –rad **1 bod**
7. prefiks **1 bod**
8. pradjed –prefiksna tvorba **1 bod**
9. sufiksno-prefiksna tvorba **1 bod**
10. prefiksno-sufiksno-prefiksna tvorba **1 bod**
11. c) četvero-petero **1 bod**
12. DA **1 bod**

MEDIJSKA KULTURA

1. režiser/reditelj **1 bod**
2. a) scenarist
- b) režiser/reditelj (2x0.50) = **1 bod**
3. dokumentarni film **1 bod**
4. Danis Tanović **1 bod**
5. c) novine, radio, televizija **1 bod**
6. onomatopeja **1 bod**
7. DA **1 bod**

LEKSIKA

1. DA **1 bod**
2. DA **1 bod**
3. NE **1 bod**
4. zastarjele riječi **1 bod**
5. a - dijalektalizmi
- b – žargonizmi (2x0.50) = **1 bod**
6. a) administrativno-pravnim stilom
- b) novinarskim/žurnalističkim stilom (2x0.50) = **1 bod**
7. kritika **1 bod**

PRIMJERI URAĐENOG TESTA
TEST I

Pitanja		Maksim. broj bodova	Ostvareni broj bodova
<p>1. Napiši glagolsku imenicu od navedenog glagola i prepoznaj glasovnu promjenu.</p> <p>a) voziti (vožnja)</p> <p>b) glasovna promjena jednačenje suglasnika po mjestu tvorbe</p>		1 bod (2x0,50)	
<p>2. Pažljivo pročitaj rečenicu!</p> <p><i>„Bila je rana jesen, a u pokrajnim uličicama je bilo blato i u centar su dolazili ljudi u prljavoj obući, ali niko nije prilazio sanduku.”</i></p> <p>a) Broj klauza/surečenica u ovoj složenoj rečenici je _____ 4</p> <p>b) Prepiši jedan imenski predikat (bila je jesen)</p>	<p>A. ☐</p> <p>B. ☐</p> <p>C. ☐</p> <p>D. ☐</p>	1 bod	
<p>3. Napiši u kojem se padežu nalaze istaknute riječi u navedenim rečenicama:</p> <p>a) Učenik stoji pred tablom. _____ (lokativ)</p> <p>b) Učenik ide prema tabli. _____ (dativ)</p>		1 bod (2x0,50)	

Pitanja		Maksim. broj bodova	Ostvareni broj bodova
<p>4. Napiši koju funkciju / službu u navedenim rečenicama vrše podvučene riječi:</p> <p>a) <u>Promrzle</u> ptice su stajale na žici. _____ (atribut) b) Na put je pao uveli <u>list</u>. _____ (subjekat)</p>		1 bod (2x0,50)	
<p>5. Obilježi tačan odgovor (jedan odgovor je tačan). Primjer odstupanja od glasovne promjene jednačenja suglasnika po zvučnosti je:</p> <p>a) burekdžija b) podšišati c) svadba d) svjedodžba</p>		1 bod (2x0,50)	
<p>6. Pročitaj rečenice. Obrati pažnju na mjesto zareza u njima, pa upiši X u kvadratić desno ispred one koja je tačno napisana. Samo jedna je rečenica je takva.</p> <p>a) Znao je da će, padati kiša ali nije ponio kišobran. b) Iako je bolestan došao je u školu. c) Sve je to, prijatelju, samo igra. d) Kupio je sok, knjigu i kolače, i posjetio bolesnog druga.</p>	A. ☐ B. ☐ C. ☐ ☐ D.	1 bod	

Pitanja		Maksim. broj bodova	Ostvareni broj bodova
<p>7. Dopuni!</p> <p>a) Autor pjesme "Zapis o zemlji" je__ (Mehmedalija Mak Dizdar)</p> <p>b) Lirski pjesma prožeta osjećanjima ljubavi prema zavičaju, domovini, njezinim ljepotama i njezinim ljudima naziva se _____. (patriotska/rodoljubiva/domoljubna pjesma)</p>	<p>A. ☐</p> <p>B. ☐</p> <p>C. ☐</p> <p>D. ☐</p>	1 bod	
<p>8. Zaokruži tačnu tvrdnju.</p> <p>Književnost napisana na bosanskom jeziku, a arapskim pismom naziva se:</p> <p>a) alhamijado književnost</p> <p>b) narodna književnost</p> <p>c) bosanskohercegovačka književnost</p>		1 bod	
<p>9. Zaokruži tačnu tvrdnju.</p> <p>a) Retrospekcija je isto što i hronologija. DA NE</p> <p>b) Pripovijetka je priča ispričana isključivo u dijalogu. DA NE</p>		1 bod	

Pitanja		Maksim. broj bodova	Ostvareni broj bodova
<p>10. U sljedećem nizu riječi zaokruži onu koja je pogrešno napisana.</p> <p>bio, vidio, sa mnom, najjači, predsjednik, ne bih, željela, voljeo</p>		1 bod	

TEST II

Pitanja		Maksim. broj bodova	Ostvareni broj bodova
<p>1. Obilježi niz riječi u kojima je izvršena sibilizacija.</p> <p>c) vraže, siromaše, vršemo, reče</p> <p>d) vrazi, siromasi, ruci, snazi</p>	<p>A ☐</p> <p>B ☐</p>	1 bod	
<p>2. Obilježi tačan odgovor! (jedan odgovor je tačan)</p> <p>U kojoj riječi je suglasnik r nosilac sloga?</p> <p>A. odred</p> <p>B. vreća</p> <p>C. oprobati</p> <p>D. održati</p>	<p>A. ☐</p> <p>B. ☐</p> <p>C. ☐</p> <p>D. ☐</p>	1 bod	
<p>3. Napiši u kojem se padežu nalaze istaknute riječi u navedenim rečenicama:</p> <p>c) Dugo se borio s bolešću. (instrumental)</p> <p>d) Dala mi je komadić čokolade. (genitiv)</p>		1 bod (2x0,50)	

Pitanja		Maksim. broj bodova	Ostvareni broj bodova
<p>4.Napiši koju funkciju / službu u navedenim rečenicama vrše podvučene riječi:</p> <p>c) Samir, <u>moj drug</u>, razbolio se. (apozicija) d) <u>Pred zoru</u> sam zadrijemao. (priloška odredba za vrijeme)</p>		1 bod (2x0,50)	
<p>5.Napiši vrstu zavisne klauze / surečenice u navedenim složenim rečenicama:</p> <p>a) Pročitao sam roman koji si mi poslao.(atributska klauza) b) Biće dobra ljetina, ako padne kiša. (pogodbena klauza)</p>		1 bod (2x0,50)	
<p>6.Obilježi riječ sa kratkim akcentom.</p> <p>A. med B. plot C. smrt D. put</p>	A. ☐ B. ☐ C. ☐ ☐ D.	1 bod	

Pitanja		Maksim. broj bodova	Ostvareni broj bodova
<p>7. Obilježi tačan odgovor! (jedan odgovor je tačan)</p> <p>Ćamil Sijarić je napisao djelo pod nazivom:</p> <p>d) „Tvrđava“ e) „<i>Konak</i>“ f) „Bitka kod Bistrice Lesne“ g) „Veliki vezir“</p>	<p>A. ☐</p> <p>B. ☐</p> <p>C. ☐</p> <p>D. ☐</p>	1 bod	
<p>8. Pažljivo pročitaj stihove iz pjesme „Stećak“ Skendera Kulenovića i napiši kako se zove ova vrsta strofe (prema broju stihova).</p> <p><i>„Zašto sam došao ovdje, kad sve već ovdje piše? Posljednju blijedu zelen s jesenjom travom dišem. Čuj, zvoni zrelo stablo – to lijes mi teše žina.“</i></p> <p>Ova vrsta strofe naziva se (tristih).</p>		1 bod	

Pitanja		Maksim. broj bodova	Ostvareni broj bodova
<p>9. Pažljivo pročitaj stihove iz pjesme „Oblak” Dobriše Cesarića i zaokruži tačan odgovor. (DA ili NE)</p> <p><i>“Gasne se krvavo oko lipanjskog plavetnog dana I rujni već dašak struji večeri snene i meke A parkom cvjetnim tiho – ko viješe sablasti neke Nijeme se pružaju sjene visokih bujnih platana”</i></p> <p>Vrsta rime u ovoj strofi naziva se obgrljena.</p> <p>DA NE</p>		1 bod	
<p>10. Pažljivo pročitaj navedene stihove!</p> <p><i>„Sabljama joj sanduk satesaše.”</i></p> <p>U narodnoj baladi „Smrt Omera i Merime” ponavljaju se suglasnici u više riječi navedenog stiha. Ova stilska figura naziva se aliteracija.</p>		1 bod	

Literatura

Nastavni planovi i programi:

Nastavni plan i program VIII razreda devetogodišnje osnovne škole za Bosanski, hrvatski, srpski jezik i književnost Kantona Sarajevo

Nastavni plan i program VIII razreda devetogodišnje osnovne škole za Bosanski, hrvatski, srpski jezik i književnost Federacije Bosne i Hercegovine

Nastavni plan i program IX razreda devetogodišnje osnovne škole za Bosanski, hrvatski, srpski jezik i književnost Kantona Sarajevo

Nastavni plan i program IX razreda devetogodišnje osnovne škole za Bosanski, hrvatski, srpski jezik i književnost Federacije Bosne i Hercegovine

Udžbenici za VIII razred:

Hadžihrustić, Almira: Čitanka - udžbenik, Sarajevo Publishing, Sarajevo, 2011.

Verlašević, Azra i Alić, Vesna: Čitanka – udžbenik, Vrijeme, Zenica, Nam Tuzla, 2012.

Dubočanin, Alija H. i Mitić – Rorić, Ljiljana: Čitanka - udžbenik, Bosanska riječ, Sarajevo, Dječija knjiga, Sarajevo, 2011.

Grupa autora: Svezame, otvori se! Čitanka - udžbenik, Sezam d.o.o, Sarajevo, 2011.

Zekić, Zdravka: Naš jezik – za 8. razred devetogodišnje osnovne škole, Dječija knjiga, Sarajevo, Bosanska riječ, Sarajevo, 2011.

Udžbenici za IX razred:

Džibrić, Amira: Naš jezik za IX razred osnovne škole, Dječija knjiga, Sarajevo, Bosanska riječ, Sarajevo, 2012.

Verlašević, Azra; Alić, Vesna: Čitanka – udžbenik za IX razred devetogodišnje osnovne škole, Vrijeme, Zenica, NAM Tuzla, 2012.

Stručna literatura:

Džanko, Muhidin: Bosanski jezik i književnost u nastavi - metodički pristupi, EuroCom, Sarajevo, 2003.

Halilović, Senahid: Pravopis bosanskoga jezika, Preporod, Sarajevo, 1996

Idrizović, Muris: Književnost za djecu, Savez društava prosvjetnih radnika BiH, Sarajevo, 1998.

Jahić, Dževad, Halilović, Senahid, Palić, Ismail: Gramatika bosanskoga jezika, DOM ŠTAMPE, Zenica, 2000.

Lešić, Zdenko, Teorija književnosti, Sarajevo Publishing, Sarajevo, 2005.

Lešić, Zdenko i drugi: Suvremena tumačenja književnosti i književnokritičko naslijeđe XX stoljeća, Sarajevo Publishing, Sarajevo, 2006.

Solar, Milivoj: Teorija književnosti, Školska knjiga, Zagreb, 1997.

Veličković, Nenad: Od slova do smisla – književni pojmovnik za osnovnu i srednju školu, Mas Media Srajevo, Fond otvoreno društvo BiH, Sarajevo 2014.

Napomena:

Dodatnu literaturu za izradu Kataloga čine i pitanja sa odgovorima koje su, po pozivu Ministarstva za obrazovanje, nauku i mlade KS, dostavili nastavnici/ce Bosanskog, hrvatskog, srpskog jezika i književnosti osnovnih škola KS.